

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقی
د ستراتژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز

تحليل هفته

شماره: ۲۸۸ (از ۲۰ الی ۲۷ دلو ۱۳۹۷ هـ ش)

این نشریه مجموعه تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، امنیتی، اقتصادی و اجتماعی هفته‌واری است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی، توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقی تهیه و نشر می‌گردد، تا نهادهای سیاست‌گذار و پالیسی‌ساز از آن استفاده نمایند.

آنچه در این شماره می‌خوانید:

مقدمه ۲

تعدیل قانون انتخابات؛ گامی برای شفافیت در انتخابات

سیستم انتخابات افغانستان ۴

تعدیل در قانون انتخابات ۴

نتیجه‌گیری ۷

د مسکو ناسته؛ ایا بین الافغانی خبرې پیلېدونکې دي؟

د مسکو ناسته ۹

د مسکو ناستې په اړه غبرگونونه ۱۰

د سولې بین الافغانی خبرې ۱۰

پایله ۱۱

مقدمه

د ۲۰۱۴م کال له جنجالي ټاکنو را وروسته د ټاکنو په کميسيون کې د اصلاحاتو راوستل د ملي يووالي حکومت يوه مهمه ژمنه وه. که څه هم حکومت د ټاکنو کميسيون نوی کړ؛ خو په کميسيون کې له ټولو تغييراتو سره سره بيا د افغانستان د ټاکنو په سيستم کې ستونزې راکمې نه شوې. د نوي کميسيون له لوري د ولسي جرگې ټاکنې له درې کلن ځنډ وروسته په ډېرو گډوډيو او لانجو ترسره شوې او د څلورو مياشتې په تېرېدو لا هم د ټولو ولايتونو وروستۍ پايلې نه دي اعلان شوې.

تازه داسې مهال چې راتلونکو ولسمشريزو ټاکنو ته شاوخوا پنځه مياشتې پاتې دي، ولسمشر غني د ولسمشرۍ ټاکنو د نوماندانو له استازو او په ټاکنو پورې اړوند مدني ټولنو له بنسټونو سره له مشورې وروسته د ټاکنو قانون د تعديل اقدام وکړ، د دغه قانون په ۲۶ مادو کې يې بدلون راوستلو او د کابينې له تصويب وروسته يې توشيح کړ. دغه راز د ټاکنو د نوي قانون د تصويب شوې طرحې له مخې افغان حکومت د ټاکنو کميسيونونو کمېشنران هم له دندو گوښه کړل.

د ستراتېژيکو او سيمه ييزو څېړنو مرکز د اوونۍ تحليل په لومړۍ برخه کې د ټاکنو په قانون کې د تعديل شوو مادو په څرنگوالي او د ولسمشر غني له لوري د ټاکنو کميسيونونو د ټولو کمېشنرانو گوښه کېدلو په اړه بحث شوی دی.

د اوونۍ تحليل دويمه برخه په مسکو کې د افغان سولې په تړاو د طالبانو او افغان سياستوالو گډې غونډې او د بين الافغاني خبرو د پيل لپاره شته هيلو ته ځانگړې شوې ده. که څه هم د مسکو په ناسته کې د افغان حکومت استازو برخه نه درلوده او له دغې ناستې سره افغان حکومت مخالفت هم کړی؛ خو ډيری افغانان په دې اند دي چې دا ډول ناستې به د بين الافغاني خبرو د پيل لپاره لار هواره کړي.

تعدیل قانون انتخابات؛ گامی برای شفافیت در انتخابات

حکومت افغانستان پس از چندین نشست مشورتی با حضور برخی از نامزدان ریاست جمهوری، نماینده‌گان شماری از نامزدان، احزاب سیاسی و نهادهای مدنی ناظر انتخابات، یک کمیتهٔ تخنیکی را به هدف تعدیل قانون انتخابات و آوردن اصلاحات در کمیسیون‌های انتخاباتی تشکیل داد.

این کمیته که در ترکیب آن نماینده‌گان احزاب سیاسی، نماینده‌گان نامزدان ریاست جمهوری و نهادهای ناظر انتخابات قرار داشتند، به اتفاق همه مسودهٔ نهایی تعدیل در قانون انتخابات را ترتیب داد و هفتهٔ گذشته (۲۳ دلو ۱۳۹۷ هـ ش) در نشست کابینه مورد تصویب شورای وزیران قرار گرفت و بعداً از سوی [رئیس جمهور](#) افغانستان توشیح گردید.

همزمان با تصویب و توشیح قانون جدید انتخابات تمام اعضاء و رئیسان کمیسیون‌های انتخاباتی با صدور [فرمان](#) رئیس جمهور غنی از وظایف شان عزل شدند و نیز از سوی لوی څارنوالی کشور [ممنون الخروج](#) اعلام شدند.

سیستم انتخابات افغانستان، چگونگی تعدیلات وارد شده در قانون انتخابات، امیدواری‌ها در رابطه به شفافیت در سیستم انتخابات و نیز نگرانی‌های موجود نسبت به عملی شدن این تعدیلات تازه در قانون انتخابات، از جمله مواردی اند که در اینجا مورد بحث قرار گرفته شده‌اند.

سیستم انتخابات افغانستان

بر اساس قانون قبلی انتخابات افغانستان، روش **سیستم انتخاباتی** در این کشور، نظام انتخاباتی رأی واحد غیر قابل انتقال یا (SNTV) بود. این سیستم بیشتر در کشورهایی استفاده می‌شود که انتخابات را به تازه‌گی تجربه می‌کنند. در این سیستم انتخاباتی هر رأی دهنده، حق یک رأی دارد و رأی آن‌ها غیر قابل انتقال است. یعنی آراء رأی‌دهندگان غیر قابل انتقال به سایر نامزدها یا حزب سیاسی می‌باشند. به طور مثال، اگر در حوزه انتخاباتی چندین کرسی موجود باشد، نامزدهای که بیشترین رأی را به دست آورند، برنده انتخابات شمرده می‌شوند.

بعد از سقوط رژیم طالبان در افغانستان بدون احزاب جهادی کدام حزب دیگری که بتواند با این احزاب هم طراز به شمار آید، وجود نداشت. گمان بر این است که با در نظر داشت همین مورد از سوی جامعه جهانی نظام انتخاباتی رأی واحد غیر قابل انتقال برای افغانستان به دلایل سیاسی تجویز گردید؛ چون اگر آن زمان چنین نمی‌شد با توجه به سابقه و امکانات احزاب جهادی، همین احزاب برنده انتخابات می‌شدند.

پس از سقوط رژیم طالبان و روی کار آمدن نظام جدید، در طول ۱۸ سال گذشته بدلیل این که نظام انتخاباتی افغانستان بر بنیاد رأی واحد غیرقابل انتقال استوار بود، باعث شد که احزاب سیاسی در کشور رشد نکنند.

تعدیل در قانون انتخابات

با آنکه پس از انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴م بر اساس توافقنامه حکومت وحدت ملی، در کمیسیون‌های انتخاباتی تغییراتی نیز آمد؛ اما این تغییرات نتوانست موجب اصلاحات بنیادی در کمیسیون مستقل انتخابات گردد. تاخیر سه ساله در انتخابات ولسی جرگه و برگزاری آن به شکلی که تا حال نتایج نهایی تمام ولایات اعلام نشده است، یکی از نمونه‌های بزرگ ضعف در کارکرد این کمیسیون‌ها می‌باشد.

تعدیل در قانون انتخابات و آوردن اصلاحات در کمیسیون‌های انتخاباتی یکی از تعهدات حکومت وحدت ملی و خواست‌های مکرر احزاب سیاسی، نهادهای ناظر بر انتخابات و نهادهای بین‌المللی حامی انتخابات در افغانستان بود که بالاخره حکومت در این باره اقدام کرد و با ایجاد کمیته متشکل از نمایندگان احزاب سیاسی، نمایندگان کاندیداها و نهادهای مرتبط به انتخابات، این گام را برداشت.

ماده‌های یازدهم، دوازدهم، سیزدهم، چهاردهم، فقره (۳) ماده شانزدهم، ماده‌های نوزدهم، بیست‌ویکم، بیست و دوم، بیست‌وسوم، بیست‌وهشتم، بیست‌ونهم، فقره (۱) ماده سی‌ویکم، ماده‌های سی‌ودوم، سی‌وسوم، چهل و یکم، فقره (۲) ماده شصت‌ویکم، فقره (۲) ماده شصت‌وچهارم، فقره‌های (۲ و ۳) ماده هفتاد و چهارم، هفتاد و نهم، جز ۲ فقره (۱) و فقره (۵) ماده هشتاد و سوم، ماده‌های هشتاد و پنجم، هشتاد و نهم، نود و سوم و فقره‌های (۴ و ۵) ماده نود و چهارم و فقره (۱) ماده یکصد و هشتم از جمله موادی اند که در قانون انتخابات [منتشره جریده](#) رسمی شماره (۱۲۲۶) سال ۱۳۹۵ هـ ش تعدیل گردیده اند. در اینجا چند مورد مهم آن را ذکر می‌کنیم:

تغییر سیستم رأی واحد غیر قابل انتقال به سیستم چند بعدی: سیستم انتخاباتی چند بعدی (MDR) در فرع نظام تناسبی قرار می‌گیرد. در این سیستم سه نوع فهرست نامزدان تشکیل می‌شود: «فهرست ایتلاف نامزدان مستقل؛ فهرست ایتلاف احزاب سیاسی؛ و فهرست احزاب سیاسی.» در این سیستم آراء در درون هر فهرست قابل انتقال می‌باشند. طرفداران این سیستم می‌گویند که سیستم چند بعدی زمینه برای رقابت عادلانه برای نامزدان مستقل و هم مشارکت و رقابت عادلانه برای احزاب سیاسی مهیا می‌کند.

در ماده دوم فرمان تازه رئیس جمهور غنی در رابطه به تعدیل قانون انتخابات گفته شده که «انتخابات بعدی با نظام انتخاباتی چند بعدی برگزار می‌گردد. کمیسیون مستقل انتخابات با همکاری احزاب سیاسی ثبت شده در وزارت عدلیه و نهادهای جامعه مدنی مرتبط به انتخابات، تدابیر لازم را اتخاذ کرده و طرح خود را به شمول تعدیل قانون انتخابات در خلال یک ماه بعد از شروع کار کمیسیون، جهت تصویب به کابینه ارایه کند.»

حذف کمیته گزینش: کمیته گزینش مسوولیت داشت که بعد از طی مراحل اسناد و سوانح افرادی که برای عضویت در کمیسیون معرفی شده بودند، ۲۱ تنی که دارای بلندترین و مناسب‌ترین معیارهای قانونی بودند را با رعایت ترکیب قومی و جنسیتی به ریاست جمهوری معرفی نماید و رئیس جمهور از میان آنان با رعایت ترکیب قومی و جنسیتی اعضای کمیسیون را انتخاب می‌کرد.

با تعدیل در قانون انتخابات کمیته گزینش حذف شده است. بر اساس قانون جدید احزاب راجستر شده در وزارت عدلیه هر یک، یک نفر و نهادهای مدنی مرتبط به انتخابات ۱۵ نفر واجد شرایط را که حد اقل ۵ تن آنان زنان باشند در مدت هفت روز به هدف تعیین اعضای کمیسیون، کمیسیون شکایات و دارالانشای کمیسیون‌ها به رئیس جمهور کشور پیشنهاد می‌کنند.

در قانون آمده که هرگاه شخص رئیس جمهور کاندیدای ریاست جمهوری باشد، در این صورت رئیس جمهور و کاندیدان ریاست جمهوری هر یک به چهارده نفر «هفت تن برای کمیسیون انتخابات، ۵ تن برای کمیسیون شکایات، دو تن هم برای روسای دارالانشای هر دو کمیسیون» رأی می‌دهند. رئیس جمهور از میان اشخاص که بیشترین رأی را کسب کردند هفت تن را به حیث اعضای کمیسیون با رعایت ترکیب قومی، جنسیتی و حد اقل دو زن را برای دور اول به ترتیب ذیل تعیین می‌کند:

چهار عضو برای مدت پنج سال

سه عضو برای مدت سه سال

استخدام کارکنان دائمی: کارکنان دائمی دارالانشاء و دفاتر ولایتی کمیسیون طبق طرزالعمل خاصی که از طرف کمیسیون و کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی مشترکا تصویب می‌گردد، از طریق رقابت آزاد استخدام می‌گردند.

کمیسیون شکایات انتخاباتی: کمیسیون شکایات انتخاباتی دارای ۵ عضو می‌باشد. بر بنیاد قانون جدید به منظور تأمین شفافیت بیشتر در رسیده‌گی به اعتراض‌ها و شکایت‌های ناشی از تخطی و تخلف انتخاباتی، حکومت می‌تواند در تفاهم با سازمان ملل متحد، دو نفر از متخصصان بین‌المللی امور انتخابات را به عضویت مرکزی شکایات بدون حق رأی تعیین نماید.

استفاده از سیستم الکترونیک: بر بنیاد قانون جدید کمیسیون مستقل انتخابات مکلف است، به منظور تسریع پروسه انتخابات و تأمین شفافیت، تدابیری را اتخاذ نماید که همه مراحل پروسه انتخابات به شمول ثبت نام و تشخیص رأی‌دهندگان مطابق طرزالعمل مربوطه با استفاده از سیستم الکترونیکی و تکنالوژی بیومتریکی به طور مصئون صورت گیرد.

همچنان کمیسیون مکلف است، سیستم مذکور را قبل از استفاده توسط مراجع با اعتبار ملی و بین‌المللی مورد ارزیابی تخنیکی قرار دهد.

نتیجه گیری

در کل با توجه به وضع انتخابات گذشته و کارکرد کمیسیون‌های انتخاباتی، نظام انتخابات افغانستان و ساختار کمیسیون‌های انتخاباتی نیاز به اصلاح و تعدیل داشت. هرچند حکومت افغانستان در این عرصه دیرهنگام اقدام کرد؛ اما ظاهراً اقدام خوبی است و امیدواری‌ها را در رابطه به شفافیت این پروسه بیشتر ساخته است.

از سویی هم با آنکه حکومت افغانستان با توافق نماینده‌گان احزاب سیاسی، نماینده‌گان نامزدان ریاست جمهوری و نهادهای ناظر انتخابات مسوده نهایی تعدیل در قانون انتخابات را ترتیب داد و رئیس‌جمهور افغانستان آن را توشیح کرد؛ اما نگرانی‌ها از چگونگی عملی شدن آن نیز وجود دارد. در حالی که برای انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۸ هـ ش تنها حدود پنج ماه باقی مانده است و از سوی دیگر کمیسیون انتخابات در عین آغاز پروسه انتخابات ریاست جمهوری با تغییراتی گسترده روبرو شد، بدون تردید بر کار و روند انتخابات آینده ریاست جمهوری تأثیر خود را دارد.

بر ببناد تعدیل در قانون انتخابات، لیست رأی‌دهنده‌گان باید بر اساس دستگاه بایومتریک تهیه شود تا بتواند از جعل و تقلب جلوگیری کند؛ اما الکترونیکی شدن سیستم انتخابات با در نظر داشت تجربه ناکام بایومتریک در پروسه انتخابات پارلمانی، نگرانی‌هایی نیز با خود دارد.

با تمام موارد ذکر شده در کل برگزاری انتخابات در زمان معین آن وابسته به گفتگوهای اخیر صلح میان طالبان و امریکا خواهد بود، خلیلزاد در اظهارات اخیر خود بار دیگر به این مسئله اشاره کرده است که در صورت رسیدن و یا نزدیک شدن به توافق صلح با طالبان انتخابات ریاست جمهوری به تعویق خواهد افتاد. در این میان برخی تحلیل‌هایی نیز وجود دارد که اقدامات اخیر حکومت در رابطه به کمیسیون انتخابات، نوع فشار بر امریکا و طالبان در خصوص گفتگوهای اخیر صلح پنداشته می‌شود؛ اما در حالیکه حکومت نمی‌تواند بدون حمایت مالی جامعه جهانی انتخابات را برگزار کند، چنان می‌نماید که انتخابات ریاست جمهوری در ۲۹ سرطان ۱۳۹۸ هـ ش برگزار نشود و ممکن تا چند ماه دیگر به تعویق بیافتد. پایان

د مسکو ناسته؛ ايا بين الافغاني خبري پيلېدونکې دي؟

خو ورځې وړاندې (د ۱۳۹۷ هـ ش کال د سلواغې په ۱۶ مه او ۱۷ مه) د روسيې په پلازمېنه مسکو کې د طالبانو او يو شمېر افغان سياستوالو، جهادي رهبران او پخوانيو حکومتي چارواکو ترمنځ د افغان سولې په تړاو دوه ورځنۍ ناسته وشوه او په پای کې يې د گډونوالو له خوا گډه اعلاميه هم خپره شوه.

د مسکو د ناستې په اړه ډېری سياستوال په دې اند دي، چې دا ډول ناستې به د ارگ او طالبانو ترمنځ د شته اختلاف د لرې کولو لپاره لاره هواره کړي او د بين الافغاني تفاهم په پياوړي کولو کې به رغند رول ولوبوي؛ خو افغان حکومت پر دغه ناسته نيوکې وکړې او ويې ويل چې دا ډول ناستې **اجرائيوي** واک نه لري.

که څه هم د امريکا او طالبانو ترمنځ له څو پړاوو مخامخ خبرو اترو او وروسته بيا په مسکو کې د طالبانو او افغان سياستوالو ترمنځ له ناستې سره د ملي يووالي حکومت مخالفت، د سولې په تړاو د حکومت پر نيت شکونه هم ډېر کړي دي؛ خو په بل اړخ کې بيا د ملي يووالي حکومت له لوري د روان کال په حوت مياشت کې د لويې مشورتي جرگې را غوښتلو خبره، هغه څه دي چې د سولې د روانو خبرو د بريالي کېدو په اړه يې هيلې پيدا کړې دي.

دلته مو په مسکو کې د افغان سولې په تړاو د طالبانو او افغان سياستوالو د ناستې، د بين الافغاني خبرو پر څرنگوالي او دا چې د افغان سولې پروسه په کوم لوري روانه ده؟ بحث کړی دی.

د مسکو ناسته

د **مسکو** په دوه ورځنۍ ناسته کې پخواني ولسمشر حامد کرزي، د ولسمشرۍ راتلونکو ټاکنو ته نوماند او د ملي امنیت پخواني سلاکار محمد حنیف اتمر، محمد یونس قانوني، ملا عبدالسلام ضعیف، محمد اسمعیل خان، وکیل احمد متوکل، محمد محقق، عطا محمد نور او نورو گڼو مطرح سیاستوالو او قومي او دیني مشرانو، د عباس ستانکزي په مشرۍ له طالب استازو سره گډون درلود. ناستې دوه ورځې دوام وکړ او د غونډې په پای کې نهه ماده ییز گډ **پریکړه لیک** هم خپور شو او پکې په لاندې مواردو ټولو گډونوالو توافق وکړ:

لومړی: گډونوال پر دې باور دي، چې د بین الافغاني خبرو په پایله کې په افغانستان کې تلپاتې او با عزته سوله شونې ده.

دویم: دا ډول بین الافغاني ناستې د سولې په بهیر کې اړینې دي او دوام به کوي.

درېیم: د افغان سولې په اړه به د قطر له خبرو ملاتړ کېږي.

څلورم: د سولې د ټینګښت په صورت کې به د افغانستان دفاعي او نور ملي بنسټونه خوندي او اصلاحات به پکې راوستل کېږي.

پنځم: په افغانستان کې د تلپاتې سولې او ثبات لپاره د سیمه ییزو او سترو نړیوالو هېوادونه همکاري او ملاتړ اړین بلل کېږي.

شپږم: د نظام په ټولو امورو کې د اسلام له اساساتو پیروي، افغانستان د ټولو گډ کور بلل، د قومي او ټول شموله مرکزي اسلامي حکومت پر خونديتوب ټینګار، د ملي یووالي او عدالت تأمینول، په سیمه ییزو او نړیوالو منازعو کې د افغانستان بې طرفي.

اووم: له هېواده د بهرنیو قواوو بشپړ وتل، په افغانستان کې د نورو هېوادونو پر نه لاس وهنې او گواښونو ټینګار، له افغانستانه نړیوالې ټولنې ته د گواښ نه متوجه کېدو ډاډ، له اسلامي اصولو سره سم د بیان آزادي، تعلیم، سیاسي، اقتصادي او ټولنیز فعالیتونه، د هېواد د بیارغولو او پراختیا لپاره د نړیوالو مرستو جلبول.

اتم: د باور جوړونې په موخه د سپین ږیرو، ناروغو او همدارنګه هغو بندیانو را خوشې کولو لپاره هڅې، چې د بند موده یې پوره شوې یا کمه پاتې ده. دغه راز، د ملګرو ملتونو سازمان له تور لیست څخه د طالب مشرانو د نومونو ایستل او د قطر په دوحه کې په رسمي توګه د دفتر پرانیستل.

نههم: د قطر په پلازمینه دوحه کې په نږدې راتلونکي کې د بین الافغاني تفاهم بله ناسته جوړول.

د مسکو ناستې په اړه غبرگونونه

د مسکو د ناستې په اړه مختلف غبرگونونه وښودل شول. افغان حکومت پر دغه ناسته نیوکې وکړې او ویې ویل چې دا ډول ناستې یوازې د سولې په تړاو یو علمي بحث کېدای شي او اجرائیوي پایلې نه لري. همدارنگه ویل کېږي، چې افغان دولت د مسکو په ناسته کې د یو شمېر طالب استازو د گډون له امله د ملگرو ملتونو سازمان ته رسماً شکایت کړی، چې په قطر کې ځینې مېشت طالب چارواکي د ملگرو ملتونو سازمان د بندیزونو په لیست کې دي او په ازادانه توگه سفر نه شي کولی.

په بل اړخ کې د دغې ناستې گډونوال، پخواني ولسمشر حامد کرزي له دغې ناستې خوښي ښودلې او خبريالانو ته یې ویلي، چې «د افغانانو اساسي غوښتنه سوله ده او په دې ناسته کې د سولې پر راوستلو ټینګار وشو.» دغه راز د ولسمشرۍ راتلونکو ټاکنو ته نوماند او د ملي امنیت پخواني سلاکار محمد حنیف اتمر هم رښنیو ته په خبرو کې ویلي: «طالبان پخوا چمتو نه وو، چې افغان حکومت سره مخامخ خبرې وکړي، خو که د دې ناستې گډه اعلامیه وگورئ نو پکې پر بین الافغاني خبرو ټینګار شوی.»

که څه هم د روسیې د بهرنیو چارو وزارت ویلي، چې دا ناسته د دوی له خوا نه ده جوړه شوې؛ خو ځینې افغانان په دې باور دي په روسیه کې د دې ناستې جوړېدل له امریکا سره د روسیې د سیالۍ یوه برخه ده او مسکو غواړي په افغانستان کې خپل تمرکز زیات کړي. په همدې تړاو د مسکو د غونډې پر مهال د افغانستان په ځینې ولایتونو کې د دې ناستې پر ضد لاریونونه هم وشول او خلکو د روسیې ضد شعارونه ورکړل.

د سولې بین الافغاني خبرې

د بین الافغاني خبرو له لارې په افغانستان کې د روانې جگړې د پای ته رسېدو په موخه له نږدې یوې لسیزې راهیسې هڅې کېږي. د ملي یووالي حکومت په راتگ سره دا هڅې لا گړندی شوې، په دې دوره کې په مختلفو ډولونو د سیمې او نړۍ په کچه پر طالبانو د فشار راوړلو هڅې وشوې، ترڅو دغه ډله له افغان حکومت سره د سولې مخامخ خبرو ته کېږي؛ خو دغو ټولو هڅو لا هم په دې تړاو ملسموسه پایله نه ده لرلې.

طالبانو له لومړي سره له امریکا سره پر مخامخ خبرو ټینګار کاوه او بالاخره امریکا هم له دغې ډلې سره د سولې مخامخ خبرو اړتیا درک کړه او نږدې څلور میاشتې وړاندې یې زلمی خلیلزاد له طالبانو سره د سولې د خبرو په موخه خپل رسمي استازی معرفي کړ. په تېرو څلورو میاشتې کې د زلمی خلیلزاد په مشرۍ د امریکایانو او

طالب استازو ترمنځ څلور ځله رسمي ناستې وشوې؛ خو د سولې په نوم د دغې روانې پروسې لويه ستونزه دا ده چې افغان دولت ته په کې ځای نه دی ورکړل شوی.

په مسکو کې د طالبانو او مختلفو افغان سياستوالو گډه ناسته که څه هم د بين الافغاني خبرو لومړنی گام او د روانې جگړې د پای ته رسېدو په موخه يو مهم فرصت بلل کېږي؛ خو ظاهراً د بين الافغاني خبرو د مفهوم په تړاو د افغان حکومت او طالبانو د تعريفونو ترمنځ توپير لېدل کېږي او همدې توپير د سولې په خبرو کې يو ډول بن بست رامنځته کړی دی.

طالبان بين الافغاني تفاهم د افغانستان له مختلفو سياسي جريانونو او مشرانو سره خبرې کول بولي، يعنې اوسنی نظام چې په رأس کې ولسمشر غني دی د حکومت په توگه نه مني. په دې اړه زلمي خليلزاد هم څه موده وړاندې په يوه **تلویزيوني** مرکه وويل، چې طالبان نه غواړي چې د ملي يووالي حکومت له مشرانو سره خبرې وکړي، ځکه چې د ده په وينا له يوې خوا دا حکومت مشروع نه بولي او له بلې خوا وايي که له دغه حکومت سره خبرې وکړي، نو گټه يې يوه ځانگړې نوماند ته چې ولسمشر غني دی، رسېږي. له بله پلوه افغان حکومت له بين الافغاني خبرو څخه بل تعريف لري او وايي اوسنی حکومت دې طالبان د يوه مشروع نظام په توگه مني او را دې شي له حکومت سره دې د سولې خبرې وکړي.

پايله

د افغان سولې په تړاو د طالبانو او مختلفو افغان سياستوالو ترمنځ په مسکو کې دوه ورځنۍ ناسته په تېرو ۱۸ کلونو کې يوه بې سارې ناسته وه. ځکه لومړی ځل دی چې په افغانستان کې د روانې جگړې د پای ته رسېدو لپاره په پراخه کچه بېلابېل افغان لوري، غونډه کوي او د خبرو له لارې د افغان جگړې د پای ته رسېدو په موخه يو گډ پرېکړه لیک خپروي.

د افغان سولې په تړاو د امريکا او طالبانو ترمنځ په پر له پسې توگه مخامخ خبرې او د دواړو لورو ترمنځ پر يوه عمومي چوکاټ باندې توافق، دغه راز په لومړي ځل د طالبانو او مختلفو افغان سياستوالو ترمنځ يوه لويه ناسته، له دې ناستې د گډونوالو خوښي او د دا ډول ناستو پر دوام ټينگار؛ همدارنگه تازه د افغان سولې په اړه د مشورتي لويې جرگې د راغونښتو مسله، ټول هغه موارد چې په افغانستان کې يې سولې ته د رسېدو په موخه هيلې زياتې کړې دي.

کومې مادې چې د مسکو ناستې په پریکړه لیک کې پرې توافق شوی، که چېرې په راتلونکي کې په صادقانه توګه رښتیا هم عمل پرې وشي، لري نه ده چې افغانان د روانې جګړې په پای ته رسولو کې بريالي شي. دغه راز د افغان حکومت او طالبانو ترمنځ د خبرو موضوع هغه څه ګڼلې شو، چې ښايي د مسکو په شان را تلونکې نورې ناستې او د سولې مشورتي جرګه کې د حل لپاره لاره ورته پيدا شي او رامنځته شوی بن بست له منځه ولاړ شي.

پای

ارتباط با ما:

ایمیل: info@csrskابل.com - csrskابل@gmail.com

وب سایت: www.csrskابل.com -- www.csrskابل.net

شماره تماس دفتر: (+93) 202564049 - (+93) 784089590

محقق و مسؤول تحليل هفته: ضياء الاسلام شيراني

محقق و مسؤول نشر تحليل هفته: احمد شاه راشد

zi.shirani@gmail.com

(+93) 764747548

ahmadshahr786@gmail.com

(+93) 784249421